

Notat

Fra
Helse Sør-Øst RHF's prosjektorganisasjon

Til
Oslo kommune v/Plan- og bygningsetaten

Kommentar til konklusjon i dialogmøte med PBE for nytt sykehus på Aker 04.04.19: «HSØ oppfordres til å supplere metodikken og vurdere en forenklet DIVE-analyse for konsekvensutredning av kulturminner og -miljø.»

DIVE er en kulturhistorisk stedsanalyse som gjennomføres i fire trinn. Alle de fire trinnene og innholdet i en DIVE-analyse av et områdes kulturhistorie er ivaretatt i sist oversendte versjon av delrapport kulturminner og kulturmiljø til konsekvensutredningen (inkl undersøkelsestemaer) for Aker:

1. Beskrivelser (Describe) av opprinnelse, utvikling og historisk karakter, se delrapp kap 7.
2. Fortolkninger (Interpret) av historisk viktige kvaliteter, lesbarhet og tilstand, se delrapp kap 7.
3. Vurderinger (Valuate) av muligheter, begrensninger og tålegrenser, se delrapp kap 8 og 11.
4. Aktivering (Enable) av handlingsrom, anbefalinger og oppfølging, se delrapp kap 11.

Det er altså benyttet en forenklet DIVE-analyse i det foreliggende saksunderlag.

Ut fra ovennevnte redegjørelse kan vi ikke se at det er behov for å supplere metodikken ut over det vi nå har gjennomført.

Notat

Fra
Helse Sør-Øst RHF's prosjektorganisasjon

Til
Oslo kommune v/Plan og bygningsetaten

Kommentar til Riksantikvarens merknad under dialogmøte med PBE 04.04.19, om at man savner/ønsker en «synliggjøring av det tyske bygningsmiljøet i et internasjonalt perspektiv. Det antas å være det mest intakte i Europa»

Spørsmål om eks-tyske lasaretter har vært arkitekturhistorisk behandlet, har vært tatt opp med to autoriteter på nazitidens tyske arkitektur, den hollandske arkitekturhistorikeren dr. Rudi Rolf, som har publisert en rekke utgivelser om tysk militærarkitektur i perioden, og den ledende tyske arkitekturhistorikeren dr. Winfried Nerdinger. Ingen av dem kjente til faglige fremstillinger av lasarettarkitekturen. Spørsmålet har også vært stilt til det nærmeste man i Tyskland kommer en føderal kulturminnemyndighet, *Deutschen Nationalkomitee für Denkmalschutz*, det nasjonale samarbeidsorganet mellom delstatsforvaltningene, men det avstedkom ikke spesielt innsiktsfulle/opplysende svar.

Det har også vært kontakt med en tysk privatperson, Jürgen Fritsche, som ut fra personlig interesse befatter seg med Wehrmachts sanitetsvesen under annen verdenskrig (se nettstedet <http://www.genealogie-fritsche.de/sanitaetswesen.htm>). Inntrykket er at han sikter mot å etablere en mest mulig komplett oversikt over tyske sanitetsenheter under krigen, uten at han dermed har noen ambisjon om å forfølge dem opp mot våre dager. På spørsmål om han kjenner til andre eks-tyske lasaretter der bygningsmassen har «overlevd» i samme utstrekning som på Aker, svarer han: «Jeg kan i det minste si at jeg så langt ikke har kommet over tilsvarende store og godt vedlikeholdte komplekser. I Sovjet ble det under krigen meg bekjent knapt bygget noe (om noe i det hele tatt); man tok i bruk eksisterende bygninger av alle størrelser som krigs-, felt- og lokallasaretter, også av og til som hovedforbindingsplasser for sanitetskompaniene. I Vest-Europa, på Balkan og i Syd-Europa likedan. Man står egentlig tilbake med Norden, dvs. Norge – for i Danmark kjenner jeg heller ikke til tilsvarende omfangsrrike byggeprosjekter.»¹

Fritsches utsagn bygger tilsynelatende opp under Riksantikvarens antagelse, men det må betones at den ikke dermed kan anses godtgjort. Det ligger nær å tro at informanten baserer seg mer på antagelser enn på komparative studier. Med tanke på det store omfang tysk sanitet hadde under krigen, vil det være en stor og kompleks oppgave å skaffe oversikt over de aktuelle anleggenes status idag.

¹ Zumindest ist mir bisher noch kein ähnlich großer und gut erhaltener Komplex untergekommen. In der Sowjetunion wurde damals m. W. kaum (eher gar nicht) gebaut, sondern vorhandene Gebäude aller Größen für Kriegs-, Feld- und Ortslazarette oder auch mal für Hauptverbandplätze der Sanitätskompanien genutzt. Im Westen, auf dem Balkan und im Süden ebenso. Also bleibt eigentlich nur der Norden, also Norwegen (für Dänemark sind mir solche umfangreichen Bauprojekte auch nicht bekannt). Epost fra J. Fritsche 30.04.19